

Рей Бредбері. Усе літо в одному дні

— Готові?

— Готові.

— Уже?

— Скоро.

— Вчені знають напевно? Це трапиться сьогодні?

— Не сумнівайтесь.

Діти тулилися одне до одного, як бур'яни до квітів у саду, перепліталися, не відводячи погляду від невидимого сонця.

Дощило.

Дощило сім років; тисячі тисяч днів повнилися дощем, потоками води і її стукотом, солодким та чистим падінням зливи, бурями, сильними настільки, що час від часу вода затоплювала острови. Стихія всоте знищувала ліси, а вони виростали знову, щоб загинути ще раз. Таким завжди було життя на Венері, у цьому дощовому світі, куди на ракетах прилетіли чоловіки і жінки, щоб створити цивілізацію та прожити своє життя. Такими ж були і їхні діти, які зараз сиділи за шкільними партами.

— Він перестає падати! Перестає!

— Так, так!

Марго стояла осторонь від дітей, які не пам'ятали нічого, окрім дощу. Їм усім було по дев'ять. Та навіть якби сім років тому був день, коли сонце виглянуло на годину і показало своє обличчя приголомшеному світу, діти не пригадали б. Часом вночі Марго відчувала, як вони ворухнуться уві сні, і знала, що їм сниться золото чи ніжні жовті пастелі, або монета, достатньо велика, щоб купити за неї весь світ. Вона розуміла: подумки діти пригадували тепло, подібне на рум'янець, який заливає обличчя, тіло, руки, ноги і тремтливі долоні. Але наставав ранок, і вони прокидалися від гучного барабанного дробу, стукоту розірваного намиста, що бісером падало на дахи... Під час прогулянок у садах та лісах сні розсіювалося, як вранішній туман.

Увесь вчорашній день діти читали про сонце. Про те, як воно нагадує лимон і яке гаряче. Вони писали про світило маленькі історії чи вірші:

Мабуть, сонце подібне на квітку

І цвіте годинку влітку.

Ці рядки належали Марго, яка зараз спокійно читала їх у класі, поки за вікном падав дощ.

— Е ні, це не ти написала! – вигукнув один із хлопчаків.

— Це я, я, – повторила Марго.

— Вільям! – втрутилася у суперечку вчителька.

Та все це було вчора. Зараз дощ переставав падати, і діти тулилися до величезних вікон.

— Де вчителька?

— Повернеться.

— Їй слід поквапитися, а то ми все пропустимо!

Дітлахи вертілися на місці, мов гомінка, барвиста карусель. Марго залишилася сама. Вона була такою кволою!.. Здавалося, наче багато років тому дівчинку загубили під час зливи, що вимила блакить з її очей, рожевий квіт з уст, золото з волосся. Марго була схожа на бліду фотографію, яка припала пилом у старому альбомі. Навіть коли вона старалася кричати, її голос звучав ледь чутно. Зараз дівчинка стояла осторонь, вдивляючись у гучний сірий світ за склом.

— На що ти витріщаєшся? – гаркнув Вільям.

Марго мовчала.

— Відповідай, коли я до тебе звертаюся.

Він спробував штовхнути її, однак дівчинка не ворушилася: вона скоріше впала б від його удару, ніж намагалася б утекти. Діти прослизнули повз Марго, навіть не глянувши у її бік. Просто повернулися і пішли. Саме так траплялося завжди, адже дівчинка не бігала з іншими тунелями підземного міста. Коли дітлахи грали у квача і ловець торкався її, Марго залишалася на місці, дивлячись йому услід. Якщо учні всі разом співали про ігри та радісне життя, дівчинка ледь ворушила губами. Тільки тоді, коли лунали пісні про тепле літо, лився її лагідний голос, а очі блукали за спітнілим вікном. І, звісно, мало не гріхом було те, що Марго, на відміну від решти, покинула рідну планету всього лише п'ять років тому і прекрасно пам'ятала гаряче сонце та блакитне небо над Огайо. Інші ж провели на Венері все своє коротке життя. Дітям було тільки по два роки, коли вони востаннє відчули сонячне проміння, перед тим як назавжди його забути.

А Марго не забула.

— Сонце подібне на монетку, — сказала вона одного разу, заплющивши очі.

— Ні, не подібне! – кричали діти.

— І на вогонь, — продовжувала Марго. – На вогонь у пічці.

— Ти брешеш! Ти нічогісінько не пам'ятаєш! – уривали вони дівчинку.

Але вона пам'ятала. Розглядаючи візерункові шибки, вона стояла осторонь і згадувала. Якось минулого місяця дівчинка відмовилася приймати душ у школі. Затуливши руками вуха та, вона кричала. "Вода не повинна мене торкатися! Не повинна!" Після того випадку Марго тьмяно, невиразно відчула, що вона не така, як інші. Інші теж помітили цю різницю і не воліли мати з дівчинкою нічого спільного. Ходили чутки, що батько з матір'ю заберуть її на Землю наступного року. Марго думала, що саме так і буде, інакше її сім'я втратить тисячі доларів. Такими були менш чи більш вагомими причини ненависті дітей до цього блідого, ніби засніженого обличчя, цих мовчання, тендітних рук і ніг, та, що найгірше, — ймовірної втечі з сіверного світу.

— Забирайся геть! – хлопчик знову штовхнув її. – Чого ти чекаєш?

Тоді Марго вперше повернулася і подивилася на нього. Те, чого вона чекала, відбилося в її очах.

— Йди звідси! – крикнув він розгнівано. – Ти нічого не побачиш!

Його губи ворушилися.

— Нічого! – горлав він. – Це все жарт, еге ж? – звернувся до інших дітей. – Сьогодні нічого особливого не станеться, правда ж?

Вони заплющували очі, сміялися і кивали.

— Нічого, нічогісінько!

— Але... — шепотіла Марго, безпорадно роззираючись довкола. – Але саме сьогодні, за словами вчених, саме сьогодні, сонце...

— Вигадка! – гаркнув Вільям, міцно її схопивши. – Гей, анумо закриємо її у комірчині, поки немає вчительки!

— Ні, — ледь мовила Марго, падаючи на підлогу.

Діти напали на дівчинку, впіймали і понесли, галасуючи, в тунель, у клас, врешті, у комірчину, де вони її і закрили. Злорадці стояли і дивилися на двері, які тряслися, — Марго гупала в них руками і ногами. До дітей долинав її приглушений крик. Усміхнені, вони повернулися у клас, куди саме зайшла вчителька.

— Готові, діти? – вона подивилася на наручний годинник.

— Так! – вигукнули всі.

— Усі тут?

— Так!

Дощ поволі стихав.

Вони юрилися біля високих дверей.

Нарешті небо заспокоїлося.

Те, що було потім, нагадувало кінофільм про лавину, торнадо, ураган чи виверження вулкану. Ось-ось глядачів мав би налякати сильний, руйнівний гуркіт грому, нестримні пориви вітру, всепоглинаючий і страшний шум, та раптом щось сталося з апаратурою, зображення поволі зупинилося, стрічку змінили — і перед ними постав прекрасний тропічний пейзаж, спокою якого позаздрили б навіть мертві.

Виглянуло сонце.

Бронзове, величезне, воно викотилося з-за обрію. Клапті неба налилися гарячо-синім кольором. Джунглі палали у сонячному світлі, а діти, наче звільнені від пут, кинулися у вир весни.

— Не йдіть надто далеко! – гукала їм навздогін вчителька. – У вас тільки дві години, пам'ятайте. Будьте обережні, щоб не довелося потім когось шукати.

Але дітлахи не чули її. Вони бігли наввипередки з вітром, підставляючи обличчя сонцю, яке цілувало їх у щоки, — ці цілунки нагадували дотик пальців до гарячого металу. Куртки вмить опинилися на траві. Здавалося, діти хотіли, щоб сонце спопелило їхні руки.

— Це краще, ніж штучне світло, чи не так?

— Набагато краще!

Вони впали на землю у самому серці джунглів, які вкрили Венеру. Деревя росли просто на очах; подібно до восьминогів, вони здіймали вгору свої товсті гілки, ворушили ними, і ті покривалися квітом за лічені секунди короткої весни. Ці нетрі мали колір гуми і попелу, каміння, сиру та чорнила, блілого місяця – вони просто не могли бути іншими під завжди безсонячним небом.

Діти, сміючись, лягли на траву і слухали, як під ними скрипить та гуде живий матрац. Вони бігали, оминали дерева, спотикалися і падали, штовхали одне одного, гралися у хованки і квача, а найбільше — мружилися від саява, аж поки сльози не покотилися по щоках. Малі простягали руки до сонця, до вражаючої блакиті, ковтали свіже, наче гірське повітря, і слухали тишу, яка лилася на них благословенним, чистим потоком. Вони вбирали у себе все довкола. Потім діти, мов дикі тварини, що вирвалися з печер, ганялися по колу і кричали. Так тривало годину, і протягом цього часу ніхто з них не спинився.

Аж раптом одна з дівчаток заволала.

Всі завмерли.

Дівчинка простягнула руку.

— Погляньте, погляньте! — вигукнула вона.

Інші поволі підійшли і поглянули у її відкриту долоню.

На ній застигла велика кругла крапля. Дівчинка заплакала, дивлячись на неї. Діти мовчки подивилися на сонце.

— Ех...

Кілька крижаних краплин впали на їхні носи, щоки, губи. Сонце поринуло в густу імлу. Повіяв пронизливий вітер. Діти повернулися спинами до невидимого світила і вирушили до підземного будинку, сховавши руки у кишенях. Усмішки, здавалося, назавжди зникли з їхніх облич.

Удар грому налякав школярів, і вони притулилися одне до одного, як листя перед вихором, а тоді помчали. Блискавка спалахувала все ближче, за десять миль, за п'ять, за миль, за пів. Небо потемніло, наче

годинник уже бив північ. Діти стояли на порозі підземного будинку, поки не почався сильний дощ. Тоді вони зачинили двері і почули, як із неба впали тонни води і лавиною покотилися на світ. Цьому не було ні кінця, ні краю...

— І так триватиме наступні сім років?

— Так. Сім.

Раптом хтось схлипнув.

— Марго!

— Що?

— Вона все ще у комірчині, там, де ми покинули її...

— Марго...

Діти застигли, мовби щось не давало їм поворухнутися. Вони позирали одне на одного та відводили погляд. Мимоволі гляділи на світ, у якому безнастанно, невгамовно падав і падав дощ. Школярі не могли зазирнути одне одному у вічі. Бліді та насуплені, вони схилили голови і придивлялися до власних рук і ніг.

— Марго...

— Ну...? – врешті спиталася одна з дівчаток.

Ніхто не рухався.

— Ходімо, — прошепотіла дівчинка.

Діти повільно йшли вниз по коридору, а дощ продовжував настирливо гатити по землі. Вони звернули і попрямували до комірчини. За вікном гриміло, а блискавка синім моторошним світлом спалахувала на дитячих обличчях. Дітлахи підійшли до схованки та скупчилися поблизу дверей.

За ними панувала тиша.

Повільно відчинивши двері, вони випустили Марго.